

ւահանգիստը պետութեան մեծագոյն ու արահովագոյն նաւահանգիստն է : Ուկրաինոսի կողմէն քանի մը մարտկոցներ ունի պաշտպանութեան համար :

Ի էոն Լիբրիկեցին Գաբուէսէ՛ճ կը կոչէ զայն . իսկ Լիատիր կամ Լիատրր անունը տեղացիք տուած են անոր , որ կը նշանակէ ամրոց : Սկզբան պզտի աննըջան դղեակ մըն էր . Բորդոգալի թագաւոր մը տեսնելով որ աղէկ գիւրքի վերայ է , բերդաքաղաք մը շինեց զայն . բայց հանդերձ այսու չկրցան Բորդոգալք պաշտպանել զայն Լճմէտ շէրիֆին յարձակմունքէն :

Լտեն մը Լիատիր վաճառականութեամբ խիստ կենդանացած էր . բայց հիմա շատ ինկած է , և թէ վաճառականական ու թէ քաղաքական կողմանէ յարգ մը չունի : Հազիւ 5 կամ 600 բնակիչ կայ մէջը :

Վեսուվի արդի վիճակը :

1858 տարւոյն պատառմունքէն 'ի վեր մինչև ցայսօր միշտ լաւա կը վազէ Սեսուվ լեռնէն , և այնպիսի երևոյթներ կը տեսնուին՝ որ Բորդիչի բնակչաց սիրտը շատ կը դողացընեն : Լըտաքոյ կարգի բան մըն է ժայթքման մը ասանկ տասնրութ ամսէ աւելի տևելը , և քան զայն աւելի նորութիւնն այն է՝ որ գետնին տակէն է պատառմունքը : Սեսուվի տարեգրութեանց մէջ , որ Վրիստոսի 79 թուականէն կը սկսին , յորումանհետացան Պոմպէյա և Հերկուլանոն քաղաքները , ոչ երբէք ասոր նման պատառմունք մը կը հանդիպի մարդ : Լմենէն աւելի ահաւոր պատառմունքներն երեք են . մէյ մը 1631 տարւոյն , որ տասնըվեց ժամուան չափ սպառնացաւ գետինն անցընել Վէսուվի քաղաքը զարհուրելի երկրաշարժիւ մը . երկրորդը՝ 1737 տարւոյն , որ լաւայիւ Սէզլինա քաղքին մեծ մասը կործանեց , և երրորդը՝ 1794ին , որուն լաւան վեց ժամուան մէջ 2 մղոն տեղ քալեց : Բայց հիմակուան պատառմունքէն

վազած լաւան գրեթէ 3 մղոն տեղ ճալ բայ ըրաւ , թէպէտ աւելի դանդաղութեամբ քալելով :

Ինչպէս գիտեն ամէնքը՝ Սեսուվի նոր բերանը սաստիկ երկրաշարժէ մը բացուեցաւ , որ հրաբխին մեծ կոնոնը պատռեց : Ըստ դիտելոյ Պ . Ռալմիէրի գիտնոյն , որ Սեսուվեան գիտանոցին տեսուչն է , լաւան կոնոնին վարէն հողուն տակէն դուրս ելաւ Բէնոյ Գէլէ Զիւէպրէ ըսուած տեղը , գրեթէ 300 մէրը հեռու Լիսապատականին Տիւն . բոլոր այն դաշտին մէջ տարածուէն ետքը՝ գնաց ինկաւ ընդարձակ խոր հեղեղատի մը մէջ , որ 80 մէրը խորութիւն ունէր , և աւելի քան 4300 մէրը լայնութիւն , և որ հիմա բոլորովին լեցուած է . ետքը իրեք տեղ կառքի փառաւոր ճամբան աւրելով , քսանի մը չափ գեղացւոյ տներ ու ամաւաստոն ապարաններ ծածկեց , այգիներով ու ձիթենիներով զարդարուած խել մը երկիր աւրըշտըկեց , և Ռէոյ Գէլէ Կոսէա ըսուած լաւայի հեղեղն ալ անցաւ , որ Բորդիչի գերեզմանատանն ուղղութեամբ կ'ընթանայ քանի մը հարիւր մէրը հեռաւորութեամբ անկէ :

Երձաւոր հաշուով կը զուրցուի թէ հրաբխին այս նոր բերանը՝ քսանուերկու միլիոն խորանարդ մէրէ աւելի լաւա դուրս տուեր է : Արբէմն բնութիւնն ալ արտաքոյ կարգի գործողութիւններ կ'ընէ . ինչպէս այս լաւան տան մը խնայելով՝ չէ կործանած զայն , այլ չորս կողմը պատեր է ինչուան ծածքը . բայց ոչ ոք կրնայ ոտք կոխել հոն :

Գիտանոցին տեսչին ըրած փորձերը կը հաստատեն որ լաւային ջերմութիւնը գրեթէ 1,000 աստիճանի հասեր է Սէսուվի ջերմաչափով :

Ստերս ստէպ ստէպ գետնաշարժներ կը հանդիպին հոնտեղերը , որ բաւական կը ցնցեն , և վախ կու տան ուրիշ նոր պատառման մըն ալ :